

Dva týdny po startu

Milé sofemistky a sofsemisté,

Už je to dva týdny, co jste si zde na webu mohli přečíst startér pro sběr vzpomínek na (Anti)SOFSEM. Od minulého týdne máme možnost své vzpomínky umístit zde pod záložku Antisofsem.

V tom, co píšete, se objevují slova jako "chátrající paměť" nebo věty "Můj problém je, že AntiSOFSEM se mi slívá do jednoho úžasného zážitku A těžko se mi z toho něco vybírá". Moc dobře tomu rozumím. Když jsme si s Mirkem Benešovským telefonovali ještě před napsáním zmíněného startéru, shodli jsme se, že si z AntiSOFSEMů skoro nic nepamatujeme.

Příjemně mne překvapilo, že už během posledních dvou týdnů se mi, hlavně díky e-mailům od vás, začaly některé zasuté vzpomínky vynořovat. Brzy se tu o ně s vámi podělím. Teď se chci věnovat jedné fascinující možnosti, která se také vynořila díky korespondenci s vámi.

Týká se to přesahu zážitků z (Anti)SOFSEMu. Ve svém startéru jsem uváděl pár příkladů, které se ovšem týkaly přesahu do vlastního života. Teď se v naší korespondenci objevila možnost přesahu do budoucnosti. Něčeho, co rezonuje s větou "Kiež by sa dal Duch SOFSEMu prebudit", kterou zde do Pamětní knihy napsal Braňo Rován.

Dá se probudit? Možná, že ne. Možná jednoho dne zhasne poslední sofsemista nebo sofemistka a bude to. Avšak v posledních dnech se mi zdá (po rozhovorech s několika lidmi), že není úplně vyloučený (i když je hodně nepravděpodobný) scénář, který nyní popíšu. Kdyby se ho podařilo uskutečnit, znamenalo by to, že nás v Brně nečeká jen organizované vzpomínání, ale mohli bychom si ještě jednou trochu společně zapracovat. Kdyby pokus scénář uskutečnit selhal, vytvoříme během toho pokusu věci, které se nám samotným hodí. Jak by ten scénář mohl vypadat?

Velmi optimistický scénář

Zhruba do konce května se nám podaří malou skupinku VIP přesvědčit, že ve svých (třesoucích se) rukou držíme klíč k něčemu, co je bytostně zajímavé. Jejich zájem bude tak velký, že 22. 6. přijedou do Brna a tam se uskuteční něco jako "inverzní panelová diskuse" - skupina VIP bude sedět vpředu na pódiu a bude nám v publiku klást dotazy. My se budeme snažit odpovědět co nejlépe, své odpovědi budeme vzájemně doplňovat a upřesňovat.

Proč si myslím, že by to mohlo vyjít? (Předem upozorňuji, že si nemyslím, že by bylo možné SOFSEM "okopírovat".) Uvedu nejprve dvě teze, které vzápětí rozvinu.

Teze

1. Doba, v níž se SOFSEM konal byla divná, až hrozná. Někteří z Vás píší v Pamětní knize o SOFSEMu jako o oáze nebo ostrovu v té době. Naše doba je také divná, nebo až hrozná. Na některé lidi to silně doléhá, a je pro ně lákavá představa vybudovat něco jako oázu, když už nemohou porazit poušť.
2. Budeme společně schopni vyjádřit, čím se oáza (Anti)SOFSEM lišila od jiných oáz, například lidí scházejících se a zpívajících trampské písně. Souhlasím s větami "Pro účastníka byl SOFSEM fenoménem, který se vyskytoval u nás a ve světě málokde. Jestli vůbec", které napsal Jarda Pokorný do Pamětní knihy.

Nyní podrobněji.

Tehdejší doba, dnešní doba

Pomohu si dvěma příklady. Začnu fotografií, kterou někteří z vás znají už ze SOFSEMu 1985.

Pořídil jsem ji v létě 1985 ve vývěsce Společnosti přátel žehu na náměstí v Uherském Hradišti. Ve skle vývěsky se zrcadlily koruny stromů, takže text není dobře čitelný. Zde je přepis.

OSLAVY 40. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ NAŠÍ VLASTI SOVĚTSKOU ARMÁDOU JSOU I PRO SPOLEČNOST PŘÁTEL ŽEHU PŘÍLEŽITOSTÍ K HODNOCENÍ DOSAVADNÍCH VÝSLEDKŮ

- počet krematorií v ČSR vzrostl ze 13 na 22
- byla vybudována řada urnových hájů, vsypových a rozptylových louček
- pohřeb žehem se stal dominujícím způsobem pohřbívání - dosáhl 75%
- zpopelněné ostatky se ukládají pokrokovou metodou vsypu a rozptylu
- výchovou řečníků se zkvalitnily obřady posledního rozloučení

ZA UŠLECHTILÉ VZTAHY MEZI LIDMI, ZA ŠŤASTNÝ ŽIVOT V MÍRU ...

Ta fotografie měla velký úspěch. Lidé se smáli a většinou říkali něco jako "To je blbýýý!". To naznačuje, že se zde dotýkáme toho, co má asi na mysli Zdenko Staníček, když tady na webu mluví o SOFSEMu jako o oáze v poušti socialistické blbosti. Tady je dobře doplnit, že smích nad onou fotografií nebyl namířen proti Společnosti přátel žehu. K té jsem později dokonce získal jistý respekt.

To bylo tak. O deset let později jsem ten snímek vytáhl znovu a opět jsem s ním slavil úspěch. Například když jsem ho ukázal svým přátelům manažerům pracujícím ve velkých nadnárodních společnostech, mnozí z nich ožili. Začali mi popisovat stránku z nějaké jejich korporátní prezentace vzniklé kdesi v Kalifornii nebo na březích Rýna a ukazovali mi shodu nejen ve formátu, ale i typu sdělení. A přátelé žehu ten plakátek vytvořili v roce 1985, kdy většina lidí v životě o prezentacích neslyšela, natož aby absolvovala nějaké školení v prezentačních technikách. Žádný PowerPoint ještě neexistoval. To není možné odbýt tím, že to žehovým prezentátorům holt pánilo. Začal jsem pocíťovat respekt k jejich marketingovým schopnostem. Ten se ještě prohloubil, když jsem se později dozvěděl, že Společnost přátel žehu odvozuje svůj původ od Společnosti pro spalování mrtvol založené r. 1899. Položte si ty dva názvy vedle sebe a uznajte, že ta změna pozicionování je bezkonkurenční - od spalování mrtvol k přátelství. Klobouk dolů.

Hořký smích, který uvedená fotografie vyvolávala, se zakládal na záplavě blábolů o oslavách 40. výročí osvobození Sovětskou armádou, která na nás ten rok dorážela ze všech stran. A ani Společnost přátel žehu nemohla zůstat stranou. Proto je ta fotografie připomínkou "pouště blbosti", o níž píše Zdenko.

Teď příklad ze současnosti. Tak jako mne v roce 1985 zaujal nadpis ve skříňce na náměstí v Uherském Hradišti, zcela nedávno, konkrétně 12. 4. 2024, mě zaujal nadpis na novinky.cz:

Každý rok si lidé mohou měnit pohlaví i jméno, schválilo Německo

Článek jsem si přečetl a jak se teď hrabu ve vzpomínkách na AntiSOFSEM, hned mě napadlo, že by si zasloužil pojednat v antisofsemovském duchu. Asi by se to jmenovalo "Zkušenosti s prvním rokem platnosti zákona", nebo tak nějak, a ukazovalo by to, že ten zákon je schopen změnit Německo na jeden velký radostný rej.

Snad je jasné, že ani tohle by nebyl útok na Spolkový sněm - mám k Bundestagu ještě větší respekt než ke Společnosti přátel žehu. Týkal by se skutečnosti, že ten zákon někdo předložil, prošel legislativním procesem, nakonec byl schválen a umožňuje fantastické věci.

Tento příklad opět vystihuje jen jeden aspekt toho, v čem je tato doba divná až hrozná. V rozhovorech s lidmi cítím mnoho dalších aspektů: úzkost ze závislosti dětí na mobilech a sociálních sítích, z tažení toho, co se nazývá "woke ideology", atd., atd.

Zmíněná úzkost hraničí s pocitem bezmoci. Ani VIP nejsou schopni ty věci porazit. Mohli by ale mít zájem se dozvědět, co to byla oáza SOFSEM. Oaza také poušť neporáží, ale je krásné v ní pobýt.

V čem se ta oáza lišila?

Během uplynulých dní se mi podařilo navázat pár rozhovorů s několika lidmi a vzbudit v nich zájem o (Anti)SOFSEM. Ale u nikoho zatím tak veliký, aby měl touhu si v červnu zajet do Brna, i když v povídání o tom, jak je tato doba divná, se docela rozjeli. A já jsem se dozvěděl pro mne zcela

nové věci. Například, že se na sítích snaží zorganizovat lemplové. Lidé, kteří zdůrazňují, že nic pořádně neumějí, na co sáhnou to zkazí, ale většinou to ani nedokončí. Nyní se snaží zorganizovat, aby bylo vidět, že je jich hodně, a že požadují, aby se k nim ostatní chovali s náležitou úctou.

Zde jsou dva příklady dotazů, které jsem dostával:

- 1) Proč tvrdím, že byl SOFSEM jedinečný? V čem se lišil od jiných skupinek lidí, kteří se snažili aspoň na nějakou dobu ze sevření režimu dostat, jako například už zmínění trampové?
- 2) Z toho, co jsem jim říkal, získali dojem, že sofsemisty spojovaly společné zážitky. O to se snaží různé teambuildingy. V čem je rozdíl?

Na dotazy jsem snad odpověděl se ctí, ale ne tak, aby tazatelé začali poposedávat a měli chuť se rozjet do Brna.

Může se to stihnout?

Jestliže se nám má podařit popsaný scénář uskutečnit, jsou třeba dvě věci. Zaprvé vyhmátnout bolesti současné doby, které někoho trápí tak, že je v tom směru schopen a ochoten podniknout hodně. Zadruhé stručně a lákavě představit SOFSEM jako něco, o co by se měl zajímat.

K té první věci mě nenapadá nic jiného než zkusit přesvědčit lidi (pro začátek ne nutně VIP, ale lidi ve svém okolí), že SOFSEM měl v sobě něco relevantního pro věci, které je hodně trápí, poznamenat si otázky a námítky, které při tom zazní, a vaše odpovědi.

Druhá věc by sama o sobě byla časově těžko zvládnutelná, ale naštěstí je zde na webu pod záložkou Média článek Jiřího Wiedermanna: XXX let SOFSEMu. Doufám, že neunikl vaší pozornosti, pokud snad ano, hned si ho běžte přečíst. Je 20 let starý, ale pokrývá tři dekády, kterým bude věnováno chystané setkání. Nebyl napsán pro účel, o kterém tu mluvím (na to je i dost dlouhý), ale je přesný, vyvážený, zasvěcený a vtipný, takže s jeho pomocí bychom i informaci pro VIP, kteří se nás budou chtít vyptávat, měli být schopni vytvořit.

Závěrečná prosba, vlastně dvě

- 1) Nepolevujte ve vybavování vzpomínek, třeba i střípků, jak jste dělali dosud.
- 2) Zkuste se co nejvíce zdokonalit v argumentaci, proč byl SOFSEM cosi mimořádného, s lidmi, kteří zastávají názor, že i na naší době je něco divného.

Obojí mi pošlete na adresu michal.chytil@gmail.com.